
Forskning om helse hos lesbiske

BOKOMTALER

I 1997 etablerte det amerikanske Institute of Medicine et utvalg for å vurdere foreliggende forskning om fysisk og psykisk helse hos lesbiske, gjennomgå metodologiske utfordringer innen dette forskningsfeltet, og med utgangspunkt i dette foreslå problemstillinger som burde prioriteres i fremtidig forskning. Utvalgets funn og konklusjoner foreligger nå i form av en omfattende rapport.

Utvalget har gjennomgått foreliggende forskning innen en rekke forskjellige områder, eksempelvis overvekt, ulike kreftformer, hjerte- og karsykdom, psykisk helse, seksuelt overførte sykdommer og bruk av rusmidler. Den gjennomgående konklusjon er at vi i dag ikke har tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag til å si hvorvidt lesbiske er en gruppe med økt risiko for spesielle helseproblemer i forhold til andre kvinner.

Denne typen epidemiologiske konklusjoner forutsetter forskningsdesign basert på representative utvalg som tillater generalisering og sammenlikning. Slike studier har til nå ikke vært mulig å gjennomføre, fordi mange lesbiske holder sin seksuelle orientering skjult. Det pågår imidlertid flere løfterike større amerikanske studier som muligens kan styrke kunnskapsgrunnlaget i fremtiden.

Forskning har vist hvordan samfunnsskapte holdninger til lesbiske og homofile kan lede til undertrykking, vold og hemmeligholdelse, som i sin tur kan skape psykisk lidelse. Utvalget oppfatter dette som bekymringsfullt, men sier at vi i dag ikke kan si hvor utbredt dette er. Det foreligger mange enkeltstående rapporter om dårlig helsehjelp for lesbiske, karakterisert av lite innsiktsfull hjelp, reell eller forventet homofobi hos hjelperen og lav legesøkning.

I boken kritiseres studier som skjærer alle lesbiske over en kam og uttaler seg som om alle lesbiske lever under ensartede livsbetingelser. Fordi det er et stort mangfold blant kvinner som lever lesbisk, er det behov for begrepsavklaring og teorigrunnlag som ivaretar forskjellighet og forebygger stereotypier i fremtidig kunnskapsutvikling. Videre er det avgjørende nødvendig å utvikle strategier for befolkningsstudier basert på representative utvalg, der spørsmålene og rammebetingelser gjør det mulig og relevant for lesbiske informanter å gi seg til kjenne og bidra med kunnskap.

Først de siste tiårene er forskningen på dette feltet kommet i gang. Det foreligger mange myter både blant fagfolk og lesbiske om hvilken helserisiko det lesbiske liv innebærer. Denne rapporten gir en grundig og tillitvekkende gjennomgang av litteraturen på feltet. Den demonstrerer de betydelige metodeutfordringer som gjelder for forskning på marginaliserte grupper og viser hvor mye vi ennå ikke vet. Samtidig peker forfatterne tydelig på hva vi trenger å vite mer om og hvor den foreliggende forskning gir indikasjoner om sannsynlige problemer, spesielt når det gjelder psykiske reaksjoner på stigmatisering og minoritetspress samt sviktende tillit til helsetjenesten.

Nytt i forhold til tidligere perspektiver på dette feltet er bokens forforståelse om at eventuelle spesifikke forhold ved lesbisk liv kan innebære så vel risiko som beskyttelse i forhold til sykdom. På denne måten bidrar forfatterne til å etablere et ståsted der homoseksualitet ikke uten videre tas for gitt som noe negativt, uten at man av den grunn bagatelliserer de spesielle problemer som lesbiske kan oppleve. Boken er nok best egnet for spesielt interesserte. Den kan imidlertid også leses som en kasuistikk om forskningsbasert kunnskap fra et felt der vanlige epidemiologiske strategier ikke uten videre kan tas for gitt.

Kirsti Malterud

Seksjon for allmennmedisin

Universitetet i Bergen/

Senter for kvinneforskning

Universitetet i Oslo

Publisert: 20. mars 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 14. februar 2026.